

Tuotantokustannuslaskenta ratkaisuna tilan katteen parantamiseen

16.3.2022

Vesa Koivula

Palvelupäällikkö, asiantuntija

ProAgria Etelä-Suomi

Miksi katelaskelmia tehdään kasvitiloilla?

- Tuotantovaihtoehtojen vertailu, esimerkiksi:
  - Viljelykasvien välillä tai uuden erikoiskasvin laskenta
  - Koko kasvinviljelyn kannattavuus, myös pitkässä juoksussa
  - Luomuun siirtymisen laskenta
  - Tuotannon laajentaminen tai supistaminen, esim. vuokrapellon kannattavuus
- Tuotantokustannusten tunteminen, erit. muuttuvissa tilanteissa
- Vertailuaineiston koonti yleiseksi hyödyksi ja tietolähteeksi
  - ProAgrian Lohkotietopankin merkitys
- Muita katelaskelmia mm. investoinnin kannattavuuslaskelmat
  - Sukupolvenvaihdos
  - Kone- tai rakennusinvestoinnit
  - Lisäpellon ostaminen

Miten muuttunut ja muuttuva toimintaympäristö vaikuttaa?

Otollinen aika tuotantokustannusten laskennalle;

- Lannoitteiden hinta, vaihtoehtoiset lannoitusmenetelmät
  - Polttoöljyn hinnan vaikutus
  - Glyfosaatin hinta ja saatavuus jatkossa
  - Tuotantoriskin kasvu kalliiden panosten takia; lohkovalinta ja riskin minimointi
-
- **Hintasuhteet eri kasvien satotuotteiden välillä**
    - Vilja ja erikoiskasvit
    - Vilja ja typensitojakasvit
  - CAP uudistuksen merkitys v. 2023
    - Tukipuntari-työkalu Neuvo-palveluna

Miten kasvintuotannon katelaskelma laaditaan?

- Myyntituloista ja pinta-alatuesta vähennetään muuttuvat kulut (kate A) ja työkustannukset (kate B) sekä kiinteät kulut (kate C) = **nettovoitto** tai -**tappio**
- **Muuttuvat kustannukset** lasketaan (ja arvioidaan) pelloilla käytettyjen
  - tuotantopanosten (lohkomuistiinpanot)
  - konetöiden traktori, puimuri ym.
  - rahtikulujen
  - kuivauksen polttoaineen ja sähkön ja
  - kasvintuotannon ostopalveluiden perusteella.

Miten laskelma laaditaan?

- **Kiinteisiin kuluihin lasketaan**
  - rakennusten ja koneiden poistot ja korkomenot
  - kunnossapito- ja vakuutuskulut sekä
  - peltomaan vuokra tai oman pellon korko ja ojituksen pääomakulut (korko, ojituksen poisto)
- Vähennetään lopuksi kasvintuotannon **yleiskulut**, mm. puhelin-, kirjanpito-, ammattilehti- ja autokulut.

Mitä hyötyä tuotantokustannuslaskelmista on?

Laskelma kertoo kuinka paljon myyntituloja ja/tai ha-tukea on saatava, jotta tuotanto on kannattavaa

- Sadon myyntihintavaatimus €/tn tietyllä satotasolla
    - Esim. hinnan kiinnittämisen tueksi
  - Toisaalta; tarvittava satotaso kg/ha tietyllä sadon myyntihinnalla
  - Tietyn tuotteen tuotantokustannus
-
- **Erilaisten tukimuotojen tai sopimusten tuotto-odotus**
    - Tukipuntarointi: Ympäristökorvauksen tukimuodot vs. viljelykasvit
    - Ympäristösopimukset
    - Viljely- tai yhteistyösopimukset

Miksi laskeminen kannattaa?

Kannattaakohan
se lisämaan
vuokraus...

Vuokrapellon hintatason tarkastelu

- Tavallisessa kasvinviljelyssä 400€/ha osoittautui monesti rajaksi **takavuosina**

Saavutettu nettotulos voidaan suhteuttaa kulueriin:

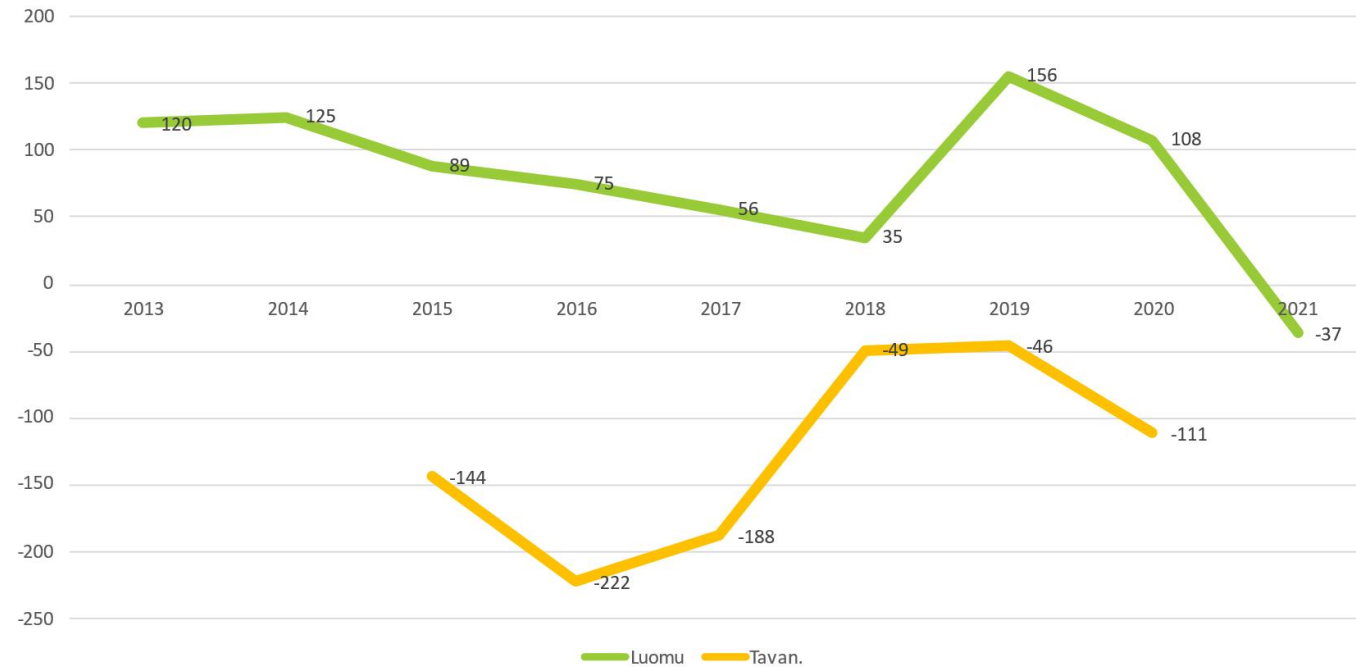
- Saitko palkkaa muuttuvien kulujen ja peltovuokran jälkeen vai et?
- Kuluivatko ja menettivätkö koneesi turhaan arvoaan lisävuokramaille vai tulivatko poistot maksetuksi?
- Saitko korkoa pääomalle, joka sitoutui laajentamisen vaatimiin koneisiin?

Kriittisen satotason määrittäminen

- **Takavuosina** erilaiset tukimuodot tulivat yleensä kannattavammaksi kun sato painuu kevätiljalla alle 3000kg/ha.
- Maanparannusvaihtoehdoilla myös tulevaisuuden taloutta tukeva vaikutus: **miksi junnata alle 3000 kilon satotasolla?**

Tuotantosuuntien vertailu ja luomuun siirtymisen haarukointi

Nettovoitto luomu vs. tavanomainen

Millä sadoilla nettotulos plussalle v. 2020 näillä hinnoilla?

Avuksi mm:

- Kasvivalintaan lohkoittain
- Kasvivalinnan painotuksiin

	Hinta €/tn	Satovaatimus kg/ha
Syysvehnä	170	5 000
Kevätvehnä	170	4 700
Ruis	150	5 300
Mallasohra	170	4 600
Rehuohra	150	5 000
Kaura	160	4 700
Rypsi	380	1 800
Rapsi	380	1 800
Härkäpapu	210	2 700
Herne	210	2 700

Lähde: **Sari Peltonen**, ProAgria Lohkotietopankki

Millä sadoilla tulos plussalle v. 2022

tämän hetken kiinnityshinnoilla ja panoksilla

Viljoilla riittää lähes 1000kg/ha heikompi sato kuin v. 2020.

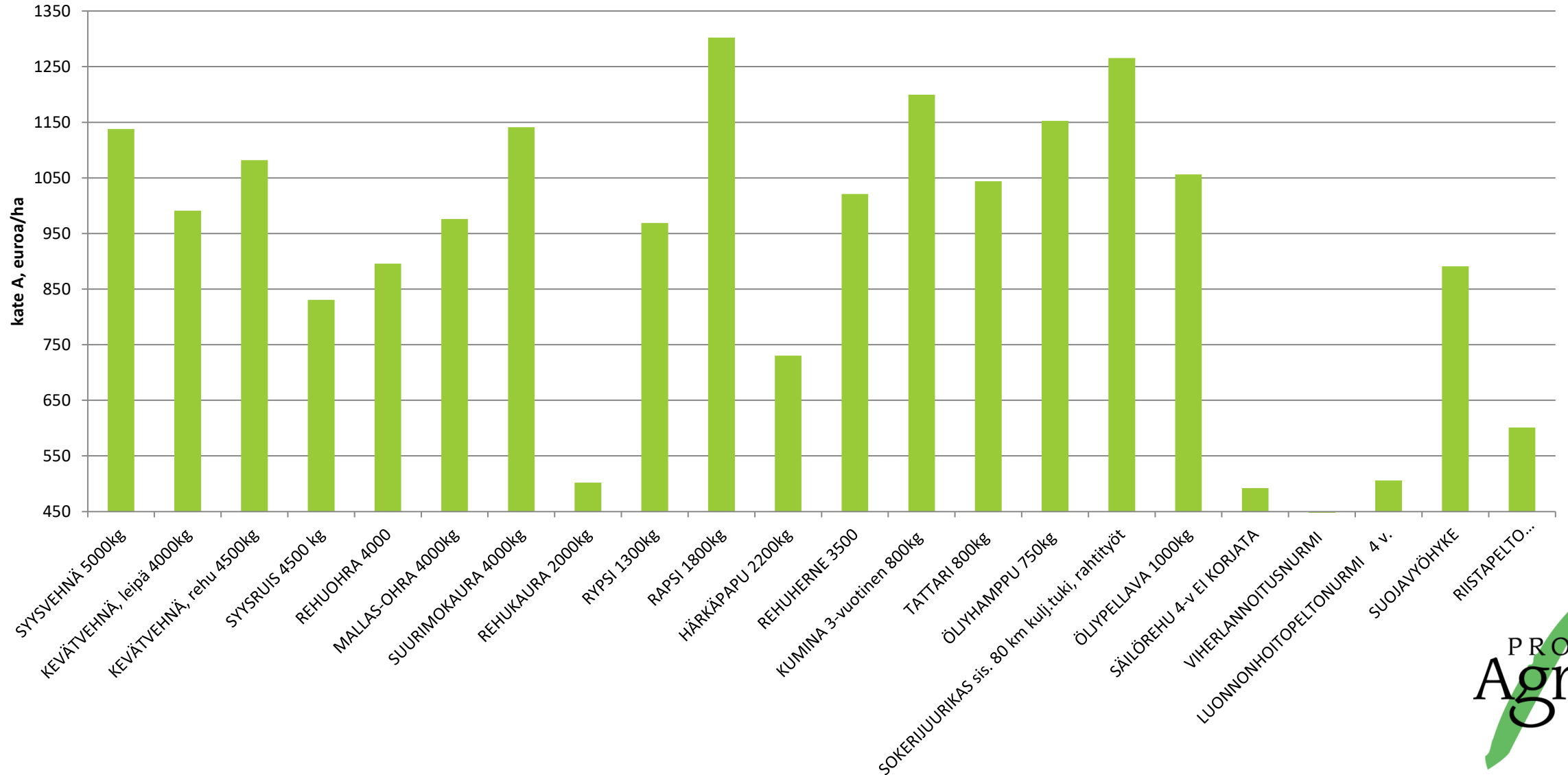
Öllykasveilla 600 kg/ha pienempi riittää, mutta valkuaiskasvit samassa tilanteessa kuin v. 2020

Tuotantoriski silti suurempi!

	Hinta €/tn	Satovaatimus kg/ha
Syysvehnä	290	4 000
Kevätvehnä	295	3 700
Ruis	220	4 800
Mallasohra	290	3 700
Rehuohra	260	4 100
Kaura	260	3 700
Rypsi	717	1 200
Rapsi	717	1 200
Härkäpapu	280	2 700
Herne	280	2 700

Viljelykasvien kannattavuusvertailu v. 2022

ennakkolaskelma, kate A €/ha

Mitä ennakkolaskelmat kertovat v. 2022 tilanteesta?

- Tilanteen jakautuneisuuden **tavanomaisilla panoksilla**
  - Mahdollisuus huippuvuoteen, kate A 2000 €/ha ja kate C noin 1000€/ha (hyvä lohko, edulliset panokset)
  - Toisaalta viljan 2000kg/ha kate A n. 450€/ha ja kate C **-450€/ha (kalliit panokset)**
    - **Riskit suuremmat, hankintojen ajoitus vaikuttaa**
- Taloudellisesta näkökulmasta heikoimpia peltoja ei kannata väkisin viljellä vaan panostaa tulevaisuuden satoon maanparannuksen ja viherlannoituksen kautta

Laskelmien pohjana tämän hetken kiinnityshinnat ja lannoitteet 02/2022

Poikkeusvuoden vaihtoehdot katelaskelmien kautta

Kate A tasolla (öljykuivaus, kalliit lannoitteet) tuotot:

- Vilja 1500 kg/ha ilman lannoitusta, kevyt kasvinsuojelu/kuivaus 590 €/ha
- Öljykasvi 800 kg/ha minimipanoksin ja hyvällä ajoituksella 850 €/ha
- Rehuherne 2000 kg/ha minimipanoksin 750 €/ha
- Riistapelto 600 €/ha, LHP 500 €/ha, suojavyöhyke 870 €/ha
  - Lannoituksen vaihtoehtona typensitoja kerääjäkasvi, karjanlanta, orgaaniset lannoitteet ja/tai panostus nopeatehoiseen kalkkiin; tukee kasvukuntoa
- Vertailukohtana ohra (4000kg/ha) 130 €/t takavuosien kulurakenteella 660€/ha

Eli viljely pienemmilläkin panoksilla voi olla kannattavaa ja tukee **huoltovarmuutta**

Työkaluja on monia

VILJELYKASVIEN ENNAKKOLASKELMA v. 2022, €/ha																						
Viljelijän nimi		Päiväys 15.3.2022																				
SYYS-VEHNÄ	KEVÄT-VEHNÄ, leipä	KEVÄT-VEHNÄ, rehu	RUIS	REHU-OHRA	MALLAS-OHRA	SUURIMO-KAURA	REHU-KAURA	RYPSI	RAPSI	HÄRKÄ-PAPU	REHU-HERNE	KUMINA 3-vuotinen	TATTARI	ÖLJY-HAMPPU	SOKERI-JUURIKAS sis. 80 km kulj.tuki, rahtityöt	ÖLJY-PELLAVA	SÄILÖREHU 4-v EI KORJATA	VIHER-LANNOITU SNURMI	LUONNON-SUOJA-HOITOPEL-TONURMI 4 v.	SUOJA-VYÖHYKE	RIISTA-PELTO 1 v.	
OHJE: Muuta satotasot ja hinnat sekä tuet tilan tietoja vastaavaksi (ALV 0%). Lannoituskustannuksen voit laskea seuraavalla välilehdellä. Kulut pyritty muuttamaan v. 2022 tilanteeseen, mutta ei kaikilta osin. Loppulaskelmasta																						
Sadon määrä kg/ha	5000	4000	4500	4500	3500	4000	3500	3500	1300	1800	2200	3500	800	800	750	40000	1000	6500	0	0	0	0
Sadosta saatava hinta €/tn, €/kg, snt/kg	290	295	280	215	260	290	260	260	717	717	270	270	1,20	0,85	1,50	28,50	0,85	0,00	0	0	0	0
Satotuotot	1450	1180	1260	968	910	1160	910	910	932	1291	594	945	960	680	1125	1140	850	0	0	0	0	0
Tuet yhteensä*	519	519	519	600	519	519	519	519	634	634	634	629	665	519	634	1046	634	519	467	533	913	713
Tuotot yhteensä	1969	1699	1779	1568	1429	1679	1429	1429	1566	1925	1228	1574	1625	1199	1759	2186	1484	519	467	533	913	713
Muuttuvat kustannukset **																						
Kylvöt- keskimäärin tos/sertif.	110	110	100	85	90	110	75	75	38	55	140	140	15	50	194	210	87	15	25	15	10	100
Lannoitukset***	350	270	250	300	250	260	260	220	240	270	100	100	240	60	250	390	160	0	0	0	0	0
Kasvinsuojelu	55	50	50	55	45	55	40	40	76	103	48	54	50	10	10	220	29	0	0	0	0	0
Muut muuttuvat kustannukset: trakt/puimurityöt (pa), kuivaus, rahti																						
	316	278	297	297	259	278	259	259	175	194	210	259	120	75	153	100	152	12	12	12	12	12
Muuttuvat kustannukset yhteensä	831	708	697	737	644	703	634	594	529	622	498	553	425	195	607	920	428	27	37	27	22	112
Muuttuvat kustannukset tonnia kohti	166	177	155	164	184	176	181	170	407	346	226	158	532	244	809	23	428					
Katetuotto A	1138	991	1082	831	785	976	795	835	1037	1302	730	1021	1200	1004	1153	1266	1056	492	430	506	891	601
Työkustannus** (18,3€/h sis. MYEL ym)																						
	163	182	182	178	182	163	146	146	162	170	146	169	131	160	131	146	166	50	44	44	88	44
Katetuotto B	975	809	900	653	603	813	649	689	875	1132	584	852	1069	844	1022	1119	890	442	386	462	803	557
Kone-, rakennus- ja yleiskustannus**																						
	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	600	330	348				
Pellon ja salaajituksen kustannus**																						
	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	389	315				

Rehuviljan tuotantokustannus (laskelmat vuoden 2021 tiedoin)

Yksikkö	Rehuohra		Rehukaura		Luomurehukaura			
	A-hinta	Määrä	€/ha	Määrä	€/ha	Määrä	€/ha	
Tuotot/ha								
Rehuviljaa ¹⁾	kg	0,14/0,14/0,20	4 000	560	4 000	560	3 000	600
Perustuki ²⁾	ha	121	1	121	1	121	1	121
Viherryttämistuki ²⁾	ha	73	1	73	1	73	1	73
Luonnonhaittakorvaus ²⁾	ha	217	1	217	1	217	1	217
Ympäristökorvaus ²⁾	ha	72	1	72	1	72	1	72
Kansalliset tuet ³⁾	ha	0	1	0	1	0	1	0
Luonnonm. tuotannon korvaus ⁴⁾	ha	0 / 160	0	0	0	0	1	160
Tuotot yhteensä (AB-alue)				1 042		1 042		1 242
(C1-alue)				1 033		1 033		1 233
(C2-alue)				1 043		1 043		1 243
(C3-alue)				1 063		1 063		1 263
(C4-alue)				1 088		1 088		1 288
Muuttuvat kustannukset / ha								
Oma siemen ⁵⁾	kg	0,29/0,29/0,35	164	48	144	42	144	50
Ostosiemen ⁶⁾	kg	0,46/0,45/0,64	41	19	36	16	36	23
YaraMila Y 2 -lannos ⁷⁾	kg	0,40	0	0	390	156	0	0
YaraMila Y 3 -lannos ⁷⁾	kg	0,42	380	160	0	0	0	0
Karjanlanta lietelantana ⁸⁾	tn	0,00	0	0	0	0	15	0
Kalkitus	tn	44	0,25	11	0,25	11	0	0
Torjunta-aine: rikkakasvit ⁹⁾	ha	28/29/0	1	28	1	29	0	0
kasvitaudit ⁹⁾	ha	28	1	28	0	0	0	0
Traktorityö ¹⁰⁾	h	7,80	5	39	5	39	6	47
Leikkuupuinti ¹⁰⁾	h	9,70	1	10	1	10	1	10
Kuivatus ¹⁰⁾	kg	0,013	4 000	52	4 000	52	3 000	39
Rahtikustannus ja välityspalkkiot	kg	0,015	3 836	58	3 856	58	2 856	43
Luomutarkastusmaksu	ha	8,90	0	0	0	0	1	9
Liikepääoman määrä (50 % korko (5 %))	€	0,50	622	16	584	15	409	10
	€	0,05	311	16	292	15	204	10
Muuttuvat kustannukset yhteensä				467		427		231
Katetuotto A (AB-alue)				576		615		1 012
ilman pinta-aloja (AB-alue)				93		133		369
Työkustannukset		17,10	10	171	10	171	11	188
Katetuotto B (AB-alue)				405		444		823
ilman pinta-aloja (AB-alue)				-78		-38		181
Kone-, rakennus- ja yleiskustannukset								
Traktori	h	12,8	5	64	5	64	6	77
Leikkuupuimuri	h	143	1	143	1	143	1	143
Kuivurikoneisto	ha	48	1	48	1	48	1	48
Muut koneet	ha	1	114	114	114	114	118	118
Konekustannukset yhteensä				369		369		386
Kuivurirakennus	ha	1	113	113	126	126	109	109
Konehalli	ha	41	1	41	1	41	1	41
Rakennuskustannukset yhteensä				155		168		150
Yleiskustannukset				66		66		66
Kone-, rakennus- ja yleiskustannukset yhteensä				590		603		602
Katetuotto C (AB-alue)				-186		-159		221
Peltoon liittyvät kustannukset								
Peltoon liittyvä korko	ha	0,05	5 000	250	5 000	250	5 000	250
Salaajitukseen liittyvät kustann.	ha	166	1	166	1	166	1	166
Peltoon liittyvät kustannukset yhteensä				416		416		416
Nettovoitto tai -tappio (AB-alue)				-602		-575		-195
Rehuviljan tuotantokustannus (AB-alue)				1 644		1 617		1 437
Kustannus, josta on vähennetty pinta-alueet				1 162		1 135		795
				0,41		0,40		0,48
				0,29		0,28		0,26

Luomuviljelyn mallilaskelma perustuu viljeloilla viljelykiertoon, jossa on viherlannoitusvuosi, jota ei ole otettu huomioon tässä laskelmassa. Kokonaiskannattavuutta arvioitaessa pitää ottaa huomioon koko viljelykierto. Laskelmat on tehty arvonlisäverottomin hinnoin.

- 1) Rehuviljan ennakoitu keskim. perushinta marraskuussa 2021. Tavanomaisesti viljelyn rehuohran marraskuun hinta oli 147,87 €/tn v. 2020, 137,70 €/tn v. 2019 ja 202,31 €/tn v. 2018. Kauran hinta oli 151,10 €/tn v. 2020, 148,58 €/tn v. 2019 ja 221,32 €/tn v. 2018.
- 2) Katso sivun 163 alalaidasta lisätiedot perus- ja viherryttämistuesta sekä luonnonhaitta- ja ympäristökorvauksesta.
- 3) Yleinen pohjoinen hehtaarituki C2-alueella 10 €/ha, C2P-alueella 20 €/ha, C3-alueella 30 €/ha ja C4-alueella 55 €/ha.
- 4) Luonnonmukaisen tuotannon korvaus 160 €/ha.
- 5) Oma siemen (80 %), hinta helmikuussa 2021: ohra 16 snt/kg, kaura 15 snt/kg, luomurehukaura 19 snt/kg + kotik.lisä 6 snt/kg + peittäys 5 (luomu 7) snt/kg + oman siemenen käyttömaksu 2,4 - 2,7 snt/kg (5,10 €/ha) = ohra 29 snt/kg, kaura 29 snt/kg, luomurehukaura 35 snt/kg.
- 6) Ostosiemen (20 %), arvioitu hinta helmikuussa 2021, peitattu, sisältäen rahtikulua 4 snt/kg.
- 7) Savimaa (250 mg K/l, 10 mg P/l). Helmikuun 2021 hinta sisältäen rahtikulun.
- 8) Karjanlannan hintana 0 €/tn, koska luomulaskelmaan sisältyvät levityskustannukset ovat samaa tasoa kuin lannan ravinnearvo.
- 9) Rikkakasvien torjunta-aineet: ohralla 14 €/ha ja kauralla 15 €/ha, lisäksi juolavehän ja muiden kestonikkakasvien torjunta 14 €/ha/vuosi (= 21 €/ha / 1-2 v) = 28 / 29 €/ha. Tarvittaessa kasvunsäädö ohralla 17 €/ha ja kauralla 13 €/ha, tuholaisen torjunta-aine 6 €/ruiskutus kerta sekä kauralla kasvitauteihin torjunta-aine 28 €/ha.
- 10) Muuttuvissa kustannuksissa traktorityö ja leikkuupuinti sisältää poltto- ja voiteluaineen ja kuivatus polttoaineen ja sähkön.

ProAgria MAATALOUSKALENTERI

VYR tuotantokustannuslaskuri

suomi ▾

Viljelykasvi ja sato ^

Viljelykasvi

Syysvehnä ▾

Satotavoite

kg/ha

Arvioitu sadon hinta/sopimushinta

€/tn

Satotuotto

0,00

€/ha yht.

Tuet ja palkkiot ▾

Siemenkustannus i

Siemenlaskuri ^

€/yks.

yks./ha

€/ha

Siemen 1

Yhteensä

0,00

KONEET JA TEKNIikka / 3.11.2021

KasviKat€ kertoo viljelyn kannattavuudesta

Mitä viljellä tulevana kasvukautena, millaista satoa pitäisi saada ja mitä hintaa pitäisi tavoitella? Keskeisiä kysymyksiä, joihin tilakohtaisia ratkaisuja saa uudella KasviKat€-laskurilla.

Laskurin antamat tulokset täydennettynä asiantuntijoiden analyyseillä antavat hyvän pohjan tuleville valinnoille. Ota laskuri käyttöön ja testaa oman tilasi erilaisia viljelykasvivaihtoehtoja ja laske tuotantokustannuksia.

Tuotantokustannuslaskelma

Laskelman nimi	<input type="text" value="Rapsi - Rasma"/>	Kasvi	<input type="text" value="Kevätrapsi"/>
Laskentavuosi	<input type="text" value="2021"/>	Lajike	<input type="text" value="Rasma"/>
Vaihtoehtolaskelma	☐	Satotuote	<input type="text" value="Rapsi"/>
Luomu	☐		

[Palaa etusivulle](#)

[Hae Wisusta](#)

Excel

PDF

[Hinnotteluohje](#)

[Esimerkilaskelmat](#)

[Tukitaulukot](#)

Tallenna

Perustiedot: Kevätrapsi Rasma Rapsi

Satotiedot

Viljelyala, ha

Satotuote

Määrä/ha

Määrä yhteensä

Rapsi

kg

Sivutuotteet

Tuotot

Rapsi

1 800,00 kg/ha

€/kg

€/tn

€/ha

€ yhteensä

Tuet

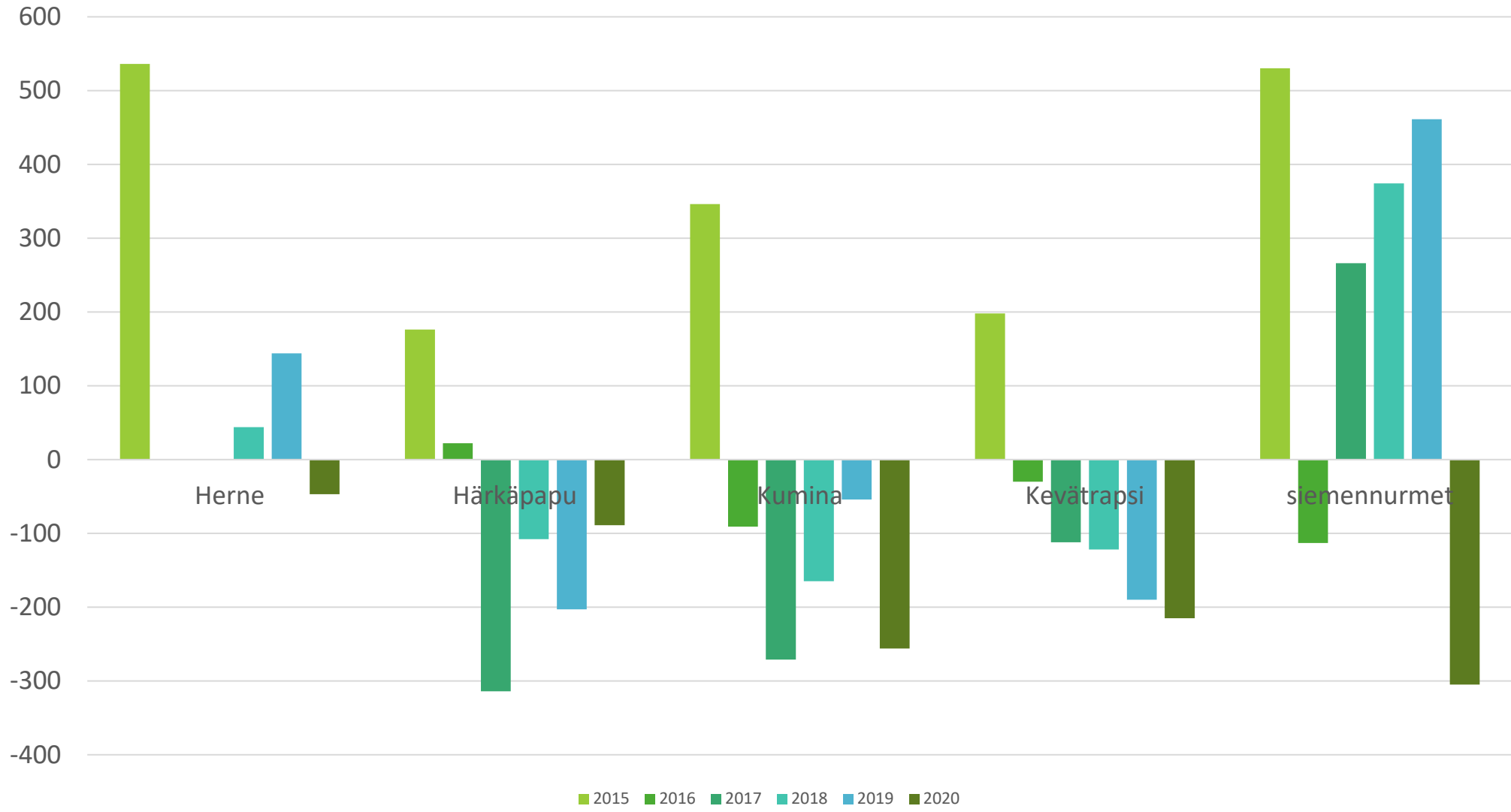
ViljelyKasvu-asiakasryhmän tuloksia

Nettotulos viljat €/ha

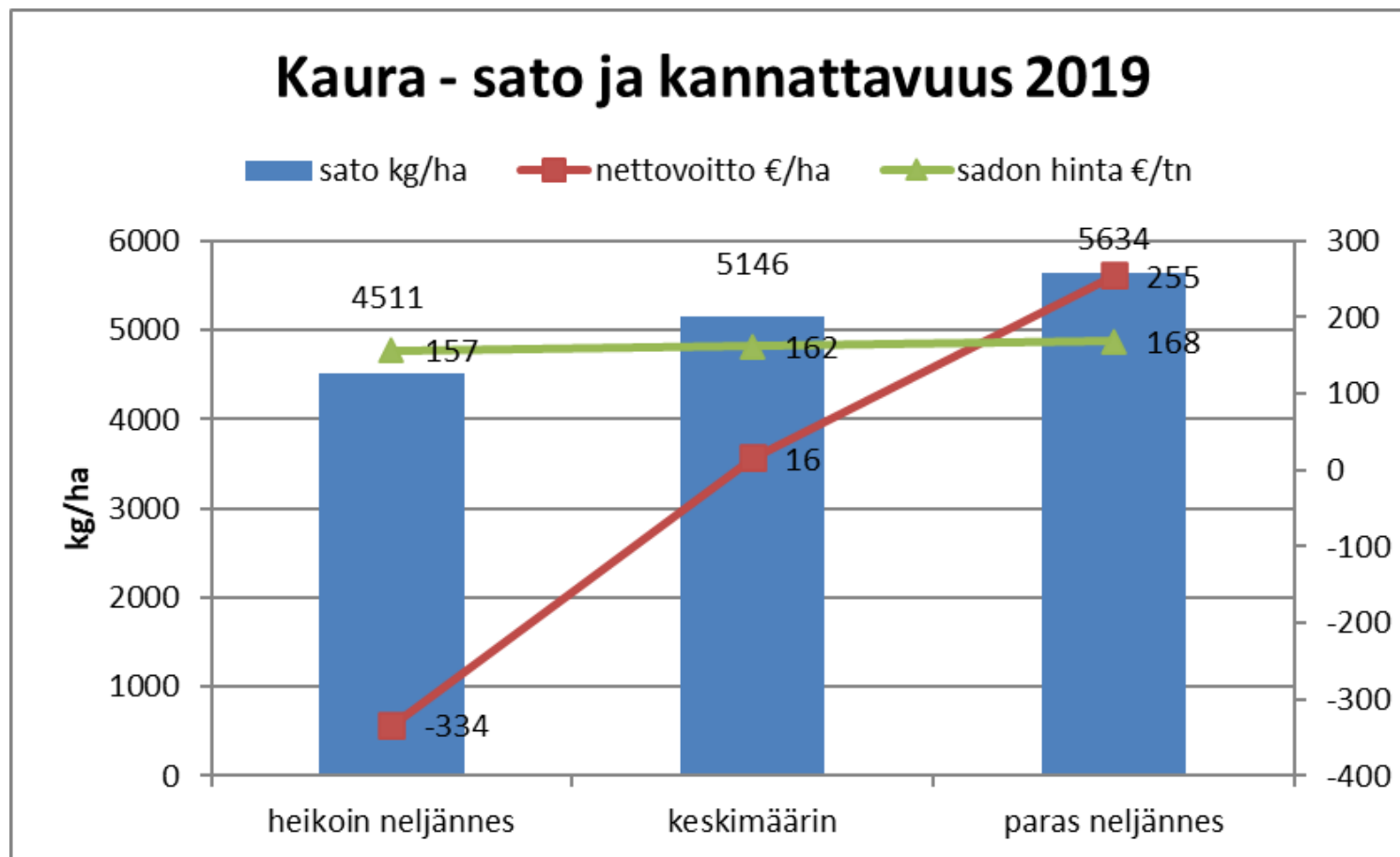

ViljelyKasvu

Nettotulos €/ha erikoiskasvit

Kauran sato ja kannattavuus 2019

Lähde: ProAgria Lohkotietopankki

Kysy lisää alueesi asiantuntijalta tai netistä www.ProAgria.fi asiakaspalvelusta

Laskelmien tekemiseen voi hyödyntää Neuvo-palveluita.

Laskelmat ovat monesti osa isompaa kasvintuotannon kokonaisuutta, johon kuuluvat myös kasvustokäynnit ja muu kasvinviljelyn ja maan kasvukunnon tarkastelu ja korjaustoimet, myös Neuvo-palveluina tehtynä.

Uuden tukikauden ehtojen luonnoksia kannattaa myös käydä läpi asiantuntijan kanssa Neuvo-palveluna

KIITOS